

dezte az anyagot, Király Eszter, az egyik unoka grafikai segítségével 9 tablón dolgozták fel az életet és munkásságot. 2000-ben nyílt meg a Múzeum, így vált a nagyközönség számára megismerhetővé, kutathatóvá ez a gazdag és színes életmű.

E gazdag tartalmú könyv igazi értéke is a családi összefogás. Már a bevezetőben elmondta a szerző, hogy legfőbb munkatársa, lektora a felesége Bárdos Ágota volt. A legérdekesebb adatok Daróci Bárdos Tamástól származnak, a lexikális adatok tudója Bárdos Judit. Az előzetes gyűjtőmunkában is évek hosszú során át tevékenyen résztvettek a „gyerekek” akik közül sajnos már többen nincsenek közöttünk.

A könyv nagyon gazdag fénykép anyagát, gyönyörű elrendezésben tervezte és készítette az „unoka”: *Király Eszter*.

Köszönet illeti a szerzőt és minden közreműködőt, hogy létrejöhett ez a kiadvány, mely méltó módon mutatja be Bárdos Lajost a XX. század kimagasló magyar zeneszerzőjét, zenetudós professzorát.

Márkusné Natter-Nád Klára

Mi a magyar? avagy a Concerto Budapest magyar estjéről

A Concerto Budapest, ez a fiatal muzsikusokból álló, ide s tova 111 éves zenekar különlegességeket megszólaltató nagy műsorral lépett a Pesti Vigadó pódiumára 2018. január 26-án, *Medveczky Ádám* vezényletével.

A műsor nyitánya Erkel Ferenc (avagy, Somfai László szavával, az „Erkel-műhely”) 1887-ből való Ünnepi nyitánya volt, amely, jóllehet rádióműsorban elő-előfordul, koncerten ritkán hallható. A *Himnusz* és *Szózat* motívum-töredékeit olyannyira új és eleven összefüggés-rendszerbe építő kompozíció értékéből az a tény, hogy zeneszerzői alkotóműhelyhez köthető, mit sem von el. A nagyformátumú tétel lassú tempójú szakaszai a magyar zenetörténet legszebb, leginkább emelkedett áhítat-zenéi közé tartoznak, míg a gyorsrészek a verbunkos-hagyományból (nem a csárdás, hanem a palotás világából) merítenek; előzőnek telt akkordtömbjeit, utóbbinak virtuóz eleganciáját, és a két karakter váltakozásának szervességét megteremteti igazi előadói kihívás, amelynek, *Medveczky* irányításával, a Concerto Budapest magától értetődő természetességgel felelt meg.

Erkel művészetének magyarsága és nemzetközisége, az európai hagyományba nyúló gyökerei (például amilyenekre Bónis Ferenc a *Himnusz* Haydn–Mozart-fordulatai kapcsán rámutatott) a ma hallgatója számára egészen magától értetődő egységet alkotnak. A Kodály utáni

zene magyarsága és/vagy európaisága, a kortárs nemzeti zeneművészet lehetőségei és korlátai körül olykor-olykor ideológiai viták lángolnak fel, amelyekre a legjobb meg- és feloldás mindig a művészet területéről érkezik. Honnan is érkezhethetne? Ilyennek bizonyult a koncert második műsorszáma:

Dubrovay László 2015-ben, Bartók Béla halálának 70. évfordulójára komponált, háromtételes *Kettősversenye* még az ő életművében is kivételesen meggyőző argumentum a nemzeti és nemzetközi hamis szembeállításával szemben. A hegedűre, csellóra és nagyzenekarra íródott mű több utalást tartalmaz Bartók egyes alkotásaira (*Zene, Concerto*), és olyan utalásokat is, amelyek inspirációs forrásaként nem jelölhető meg egy-egy konkrét Bartók-hely, ilyen például Bartók többek által (Somfai László, Dalos Anna) beazonosított kodályos hangja. Mindezek az utalások vagy már-már idézetek azonban nem rátét jellegűek, hanem (miként Erkel Ünnepi nyitányában) szervesen épülnek be a kompozícióba, vagy inkább megfordítva, Dubrovay azokból kiindulva jut el – zenetörténeti évtizedeket átívelve, ámde minden stílustörés nélkül – a maga legsajátabb hangjához, legmaibb mondanivalójához.

A *Kettősverseny* zenéjének magyarsága természetesen, mindenfajta ideologikus jelleget és plakátszerűséget („látjátok, milyen magyar vagyok?” hivalkodást) nélkülöz, egyszerűen ez a mű zenei anyanyelve. Ugyanakkor mindenfajta keresett modernséget is mellőz, semmiféle öncélú kísérletezés nem kísérti, magától értetődően épülnek be a kompozícióba, szűrődnek le benne mindazon eredmények, eszközök, hanghatás-elemek, amelyeket Dubrovay sok évtizedes alkotói pályája során kimunkált. A mű Bartók-vonatkozásaira visszatérve, strukturálisan alighanem a *Concerto* a legközelebbi rokona, a két szólista és a zenekar egyes hangszercsoportjai – így a szólisztikusan kezelt ütőskar – közötti koncertálás emlékezetes pillanataival ajándékozva meg a hallgatót. Gyönyörű színeket kever ki zenekarával Dubrovay (és Medveczky) – ha ilyesmi ma még leírható vagy érezhető egyáltalán. Kivételes feladatot ró azután a zeneszerző a két szólistára, mind technikailag (hangszer és hangszeres lehetőségeinek legvégső határaiig), mind összjáték tekintetében. Két kivételes előadó, egy kivételes előadópáros szükséges a megszólaltatásához: *Jávorkai Sándor* és *Jávorkai Ádám* – nélkülük, az ő, zeneszerzőt inspiráló előadói egyéniségük, virtuozitásuk, egymásra hangoltságuk nélkül ez a mű aligha születhetett volna meg.

Raadásként szólalt meg *Dubrovay Hegedű-cselló-duója*, az előadók már a *Kettősversenyben* megismert erényeit és a zeneszerző egy másik izgalmas arcát felmutatva – a ráadásszám ténye a koncert-konvencióknak megfelelő; ezúttal, először hallván a *Kettősversenyt* (amely az ősbemutató óta most hangzott el először, és hangfelvétele sem publikus) e sorok írója szívesen vitte volna magával a hangverseny szünetére annak a műnek a világát.

Szünet után *Kodály Zoltán* két sötét tónusú dala, 1913-ból való Berzsenyi-, és 1916-ban keletkezett Ady-megzenésítése, a baritonhangra és zenekarra komponált *Két ének* hangzott fel: jól ismert, ám pódiumon alig-alig hallható alkotás, bár örvendetes módon a Kodály-év e mű koncertelőadására is alkalmat szolgáltatott. A mostani koncerten *Cser Krisztián* énekelt a szólamot, a mű elégikus pillanatait és drámai kitöréseit egyaránt meggyőzően; az énekszólám dinamikai és hangterjedelmi tágassága a nagyzenekari kíséretbe belesimulva, de abban nem elveszve, minden erőlködés nélkül, teljes kiegyenlítetttségben jutott érvényre. E Kodály-mű *magyarságának* a (Szabolcsi Bence által sokszor elemzett) lényeges eleme, nemcsak az énekszólamban, hanem a zenekari szövetben is. Erről győzhette meg a hangverseny közönségét az az érzékenységgel, amellyel a Concerto Budapest hangszeresei játszották szólamaikat.

A hangverseny befejezéséül ugyancsak ritkán pódiumra kerülő, közel félórás *Liszt*-mű, a Schiller-óda nyomán 1857-ben komponált *Az ideálok* szimfonikus költemény szólalt meg a Concerto Budapest összefogott, meggyőző előadásában. A Liszt-mű előadásának és az egész estének is igazi főszereplője, nem túlzás, hőse, a dirigens, *Medveczky Ádám*, aki mindvégig az ő fizikai erején szemlátomást túllépő aktivitással, energiával tartotta kézben a zenei folyamat egészét, ügyelt a részletekre, és adta meg muzsikusai számára mindenkor a szabad kibontakozás kereteit. Karmesterként csakúgy, mint sokféle más szerepkörében, követésre érdemes ideálokat követ, szolgálta, szolgálja a magyar kultúrát, gondozza zenei múltunkat és jár elől zenei jelenünkben. Igazi öröklétet építő munkálkodás az övé (Schiller költeményét Rónay György fordításában idézve), jelenléte, a pódiumon és kulturális életünk egészében, a lelkeket az öröklét távlatai felé nyitja meg.

Köteles György

Mindenki énekel

Minden gyerek joga, hogy az iskola kezébe adja azt a kis kulcsot, mellyel, ha ő is akarja, bejut a zene csodakertjébe, s azzal egész élete értékét megsokszorozza. Sokszor egyetlen élmény egész életre megnyitja a fiatal lelkeket a zenének. Ezt az élményt nem lehet a véletlenre bízni: ezt megszervezni az iskola kötelessége.

Kodály Zoltán

A Zeneakadémia Nagytermében 2018. február 20-án tartotta ünnepi hangversenyét a budapesti **Pannonia Sacra Katolikus Általános Iskola**. Lassan 25 éve már annak, hogy Simándy József operaénekes javaslatára és segítségével megvalósult az iskola első Zeneakadémiai hangversenye, ami azóta évente visszatérő hagyománnyá vált. A nagylétszámú iskola